

Qubadlının işğalından 23 il keçir

Onlar doğma torpaqlara qayıdacaqları günü gözləyirlər

1993-cü il avqustun 31-i Qubadlının tarixinə qara hərfərlə yazılıb. Məhz həmin gün 30 mindən çox sakin el-obasından didərgin düşüb, müsibətlər, iztirablar çəkib. 23 ildir ki, qubadlılılar doğma yurdun həsrəti ilə yaşayır və geri dönəcəkləri günü gözləyirlər. Rayonun bərəkətli düzləri, dağları, kəndləri, yaşayış evləri, səhiyyə, ticarət, mədəniyyət, idman obyektləri düşmənin işğalı altındadır. Hazırda bu yurdun yeraltı, yerüstü sərvətləri erməni işğalçıları tərəfindən talan edilməkdədir.

Qubadlı rayonu 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. Ərazisi 802 kvadratkilometr idi və bunun böyük hissəsini meşə və yaşıl zolaq təşkil edirdi. Rayonun əsrarəngiz təbiəti hər bir kəsi heyran qoyurdu. Bəlkə də sovetlər dönəmində Qubadlı ən çox turistlərin gəldiyi ərazi idi, desək, səhv etmərik.

Qubadlını Ermənistanla 120, Dağlıq Qarabağla isə 40 kilometr məsafə ayırır. Əkin-biçinlə, heyvandarlıqla məşğul olan insanlar ötən əsrin sonlarında bir daha erməni qəddarlığı ilə üz-üzə gəldilər. İlk günlər heç kim inanmırdı ki, ermənilər yedikləri duz-çörəyi unudub namərdlik edəcəklər. Amma sonralar baş verən hadisələr göstərdi ki, onlar bunu etdilər. Yerli camaat dinclik üzünə həsrət qaldı. İsti-soyuq səngərlərə sinə gərdilər. Ancaq yurd, el-oba qeyrətini çəkən insanların, təəssüf ki, düşməyə cavab vermək imkanları yox idi.

Qarabağ savaşını başlandıqdan (1988-ci il) qubadlılılar Ermənistandan Qarabağa - Şuşaya, Xankəndiyə, Laçına gedən yolu qorudular. Düşməni tərəfdən nəinki ağır texnika, heç minik maşını da həmin yoldan keçə bilmirdi. Məqsədlərinə çatmayan qarşı tərəf hücum istiqamətlərini dəyişdi, hər tərəfdən zərbə vurmağa başladılar. 237 nəfər şəhid oldu, 200 nəfərdən artıq sakin ağır yaralandı. Ancaq bu, özünü müdafiə dəstələrini sarsıtmadı, amallarından çəkəndirmədi. Əksinə, daha mübariz oldular. Cəsur oğullar doğma torpağımızın hər qarışını canlarından üstün tuturdular. Hər bir qubadlılının dilində Əliyev Əliyevin, Aqil Məmmədovun, ümumiyyətlə, 8 nəfər Azərbaycanın Milli Qəhrəmanının, bütün şəhidlərin adları əzbərdir. Onlar həmişə hörmətlə yad olunur, ehtiramla xatırlanırlar.

1993-cü ilin avqustunda vəziyyət daha da gərginləşdi. Həmin ayın 31-də Qubadlı erməni qəsbkarlar tərəfindən işğal edildi. Məcburi köçkünlüyün ilk vaxtlarında problemlər qarşısında qalan rayonun 30 mindən artıq sakininə dövlət qayğısı, xüsusilə də ümummilli lider Heydər Əliyevin şəxsi diqqət olmasaydı, bu insanların taleyinin necə olacağı məlum deyildi.

Məcburi köçkünlərə yüksək dövlət himayəsini artıq 23 ildir doğma torpaqlarının həsrəti ilə yaşayan Qubadlı sakinləri də öz üzərlərində hiss edir və bunu real həyatlarında, konkret əməldə görürlər. Bu qayğının əsası isə ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Hazırda bu siyasəti davam etdirən Prezident İlham Əliyev ölkənin artan iqtisadi imkanları fonunda qaçqın və məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm tədbirlər görür.

Məcburi köçkünlərin sosial problemlərinin həlli, mənzil-məişət şəraitlərinin yaxşılaşdırılmasına paralel olaraq onların məşğulluq məsələləri istiqamətində də kompleks tədbirlər həyata keçirilir. Bu kontekstdə Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə məcburi köçkünlərin sosial durumunun, yaşayış şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması məqsədilə xeyli işlər görülüb.

Hazırda qubadlılılar respublikanın 42 rayon və şəhərində müvəqqəti məskunlaşmışlar. Əhəlinin əksər hissəsi Sumqayıt şəhərindədir, rayonun icra strukturları, idarə və təşkilatları əsasən burada fəaliyyət göstərirlər. Belə bir böyük əraziyə səpələnmə qubadlılıların sosial,

kommunal, səhiyyə, təhsil və digər məsələlərlə məşğul olmaq, onların üzlədikləri problemləri vaxtında həll etmək üçün icra strukturları xüsusi iş rejimi ilə işləyirlər. İndi sənayenin müxtəlif sahələrində - tikinti, neft sektoru, kənd təsərrüfatında və digər istehsalat müəssisələrində çalışan xeyli qubadlılı soydaşımız var. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olanların sayı da ilbəil artır. Bunlar sözlən həqiqi mənasında məcburi köçkün həyatına müsbət mənada təsir edir. Ümumi inkişaf, həyat səviyyəsinin yüksəlişi yurdlarından didərgin düşmüş adamların sosial həyatında da açıq-aydın hiss edilməkdədir.

Bu gün qubadlılılar köçkünlük dövrü yaşasalar da, ölkənin iqtisadi-sosial həyatında fəallıq göstərirlər. Respublika iqtisadiyyatının elə bir sahəsi yoxdur ki, orada qubadlılılar çalışmasın, öz köməklərini əsirgəməsinlər. Bu baxımdan rayon gənclərinin fəallığı xüsusi qeyd edilməlidir. Gənclərdə vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi sahəsində aparılan işlərlə bağlı ayrıca proqram da hazırlanıb. Qubadlılı gənclər həmişə ölkənin inkişafında fəallıq göstərir və hazırda bu ənənə davam etdirilir.

Qubadlılılar təhsilə diqqətlə yanaşırlar. Hər il orta məktəbi bitirən onlarla gənc təkcə respublikanın deyil, dünyanın sayılıb-seçilən universitetlərində təhsil alırlar. Xarici ölkələrdə oxuyanlar respublikamızın diaspor təşkilatları ilə əlaqə saxlayır, onların tədbirlərində yaxından iştirak edirlər. Vaxtaşırı icra hakimiyyəti aparatında onlarla görüşlər keçirilir.

Müasir dövrdə ən vacib məsələlərdən biri müalicə, insanların sağlamlığı ilə bağlıdır. "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nda bu sahəyə geniş yer verilmiş və uğurlu nəticələr əldə edilmişdir. Qubadlı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının yaradılması və fəaliyyət göstərməsi sakinlərin sağlamlıqlarının davamlı müalicəsində böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bu xəstəxana 2003-cü ildən fəaliyyət göstərir. Hazırda Qubadlı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının poliklinika şöbəsində mama-ginekoloq, terapevt, pediatr, cərrahiyyə, nevropatoloq, kardiologiya və digər müalicə - profilaktika üzrə xəstələrə xidmət göstərilir.

Buraya hər gün 100 - dən artıq ambulator xəstə qəbul edilir. 450 nəfər şəkərli-diabət xəstəsi qeydiyyatda durur ki, onlar pulsuz dərmanlarla təmin edirlər.

Qubadlı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının nəzdində 3 tibb məntəqəsinin fəaliyyət göstərir. Məntəqələrdən biri Sumqayıt mehmanxanası və Kompresorlar zavodu ərazisində, digərləri "Şəfa" və "Metallurq" sanatoriyalarında yerləşir. Onlar Qubadlı sakinlərinə xidmət göstərir. Ümumiyyətlə, bu səhiyyə ocağında onlarca tibb işçisi çalışır. Xəstəxanada müasir tipli ultrasəs müayinə və rentgen aparatları, klinik diaqnostika laboratoriyasında biokimyəvi və yoluxucu xəstəliklərin müayinəsinə aparmaq üçün texniki avadanlıqlar var. Həmçinin stomatoloji qurğu, ensefaloqraf, exokardiograf və bir sıra fizioterapiya aparatları xəstələrin xidmətindədir. Əhəlinin sıx məskunlaşdığı ərazilərdə iki tibb məntəqəsi yaradılmışdır ki, bu da mərkəzi xəstəxananın tibb xidməti imkanlarını xeyli dərəcədə artırıb.

Bundan əlavə, rayon icra hakimiyyətinin inzibati binasında (həmin bina Sumqayıt şəhərində yerləşir) muzey fəaliyyət göstərir. Hazırda işıqlı, geniş otaqlarda yerləşən muzeydə 700-dən artıq eksponat toplanıb. Burada rayonun işğal altında olan 93 kəndi barədə geniş məlumat var. Muzeyin girəcəyində respublikamızın dövlət atributları yerləşdirilib. Böyük zalda müxtəlif guşələr var. "Heydər Əliyev və Azərbaycan" guşəsində ulu öndərin həyat və fəaliyyətini əks etdirən fotoşəkillər diqqəti cəlb edir. Ümummilli liderin Qubadlı rayonunun sakinləri ilə görüşlərindən xatirə şəkilləri muzeyin bəzəyidir, desək, səhv etmərik. Burada, həmçinin Qubadlı şəhidləri, rayonun ictimai həyatında rol oynamış insanlar barədə məlumat var.

Muzeydə, həmçinin əslən Qubadlıdan olan yazıçıların, elm, mədəniyyət xadimlərinin kitabları nümayiş olunur. Muzeydə xalq qəhrəmanları Qaçaq Nəbi və Həcərə aid əşyalar, onların qəhrəmanlıqlarını əks etdirən rəsm əsərləri də qorunub saxlanılır.

Muzeyə gələnlər Qubadlının tarixi ilə yaxından tanış olur, işğal altında olan rayonun kəndləri, relyefi, təbii sərvətləri, mədəniyyət ocaqları ilə təmas qura bilirlər. Onu da bildirmək ki, ətraf şəhər və rayonların nümayəndələri də vaxtaşırı muzeydə olur. Bura ən çox yolu düşən isə rayon məktəblərində təhsil alan gənclərdir. Tariximizin yaşanması, keçmişini unudulmaması istiqamətində aparılan işlər isə öz müsbət nəticəsini verir. Belə ki, aprel ayında Ermənistanın növbəti silahlı təxribatı baş vermiş və bu hərəkət beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə aparılan danışıqları pozmaq, status-kvonu əvvəlkiyə saxlamaq məqsədi daşıyırdı. Ancaq, Azərbaycan Ordusu sürətli əks-hücum əməliyyatı keçirərək düşməyə layiqli cavab vermiş, 2 min hektar ərazini, o cümlədən bir neçə strateji yüksəkliyi geri qaytararaq böyük bir əraziyə nəzarəti bərpa etmişdir. Ordumuzun qalibiyyət savaşı hər bir qubadlılı alqışlayır. Həmin döyüşlərdə qəhrəmanlıq göstərən qubadlılılar vətənin müxtəlif mükafatlarına layiq görülmüşlər.

Prezident İlham Əliyevin daxili və xarici siyasətini birmənalı şəkildə dəstəkləyən Qubadlı sakinləri doğma torpaqlarına qayıdacaqları günün də uzaqda olmadığını yaxşı bilirlər. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı bildirmişdir: *"Bizim torpaqlarımız azad olunandan sonra biz həmin torpaqlarda bundan da gözəl binalar tikəcəyik. Bütün şəhərləri bərpa edəcəyik və öz vətəndaşlarımızı doğma torpaqlara qaytaracağıq. O gün gələcək, mən buna inanıram, şübhə etmirəm. Əminəm ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcəkdir"*.

Hazırda ölkəmizdə məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üçün dövlət proqramından əlavə müxtəlif layihələr həyata keçirilir. Dövlətin uğurlu xarici siyasəti, problemin həlli istiqamətində atılan qətiyyətli addımlar ümid verir ki, öz vətənlərində məcburi köçkün həyatı yaşamağa məcbur olmuş və insanların doğma ata-baba torpaqlarına qayıdacaqları günə çox qalmayıb.

A.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"